

[Текст] / А. І. Луцик // Наукові записки. Серія «Економічна наука». – 2010. – № 15. – С. 37–44.

2. Майбуров, І. А. Теорія налогообложення. Продвинутый курс : учебник для магистрантов [Текст] / І. А. Майбуров, А. М. Соколовская. – М. : «ЮНИТИ-ДАНА», 2011. – 126 с.

3. Sabine, S.-S. The legality of non-harmonized excise duties in the European internal market using the Federal Republic of Germany as an example [Text] / S.-S. Sabine // World Customs Journal. – 2012. – Vol. 6, Issue 2. – P. 9–18.

4. Anderson P. Alcohol in Europe – A public health perspective [Text] / P. Anderson, B. Baumberg. – London: Institute of Alcohol Studies, 2006.

5. Офіційний веб-сайт Державної служби статистики [Електронний ресурс] / Режим доступу: www.ukrstat.gov.ua

6. Звіт KPMG на замовлення Philip Morris International за результатами досліджень у 2012 році [Електронний ресурс] / Режим доступу: http://www.pmi.com/eng/media_center/media_kit/documents/project_star_2012_final_report.pdf

7. Ринок тютюнових оцінка виробів: оцінка впливу зміни акцизів: інститут економічних досліджень та політичних консультацій [Електронний ресурс] / Режим доступу: www.ier.com.ua/files/

8. Контроль над тютюном в Україні. Другий Національний звіт [Текст] / К.: МОЗ України, ДУ «Український інститут стратегічних досліджень МОЗ України», 2014. – 128 с.

9. Вплив зміни акцизних ставок на тютюнові вироби на деякі економічні та соціальні показники в контексті Угоди про асоціацію з ЄС [Електронний ресурс] / Режим доступу: http://tobaccocontrol.org.ua/sites/default/files/doslid/icps_research_final_pdf.pdf

10. Офіційний веб-сайт Державної казначейської служби України. – [Електронний ресурс] / Режим доступу: treasury.gov.ua.

11. Офіційний веб-сайт Державної фіскальної служби України. – [Електронний ресурс] / Режим доступу: www.dfs.gov.ua.

References

1. Lutsik, A. I. (2010). Problems and perspectives excise taxation in Ukraine. Scientific notes. Economics science, 10, 37–44.

2. Maiburov, I. A., Sokolovskaia, A. M. (2011). The theory of taxation. Uniti Dana. Moscow. Russia, 126.

3. Sabine, S.-S. (2012). The legality of non-harmonized excise duties in the European internal market using the Federal Republic of Germany as an example. World Customs Journal, 6 (2), 9–18.

4. Anderson, P., Baumberg, B. (2006). Alcohol in Europe – A public health perspective. London: Institute of Alcohol Studies.

5. Official website of State statistic service of Ukraine (2014). Available at: www.ukrstat.gov.ua (Last accessed: 14 December 2014).

6. Report KPMG for Philip Morris International in 2012. Available at: http://www.pmi.com/eng/media_center/media_kit/documents/project_star_2012_final_report.pdf (Last accessed: 14 December 2014).

7. The market of tobacco goods: evaluation of influence of excise duties (2014). Available at: www.ier.com.ua/files/ (Last accessed: 28 January 2015)

8. Control of tobacco goods in Ukraine. National report of Ministry of health (2014). Institute of strategic research of Ministry of Health. Kyiv. Ukraine.

9. Influence of excise duties rates on tobacco goods on some economic and social indicators in the case of EU association. Available at: http://tobaccocontrol.org.ua/sites/default/files/doslid/icps_research_final_pdf.pdf (Last accessed: 28 January 2015)

10. Official website of State treasury service of Ukraine (2014). Available at: www.treasury.gov.ua. (Last accessed: 14 December 2014).

11. Official website of State fiscal service of Ukraine (2014). Available at: <http://sfs.gov.ua/modernizatsiya-dps-ukraini/arkchiv/mijnarodniy-dosvid-rozvitk/svitovui-dosvid/hungary/> (Last accessed: 14 December 2014).

*Рекомендовано до публікації д-р екон. наук Паєнтко Т. В.
Дата надходження рукопису 18.02.2015*

Карпенко Світлана Петрівна, аспірант, кафедра податкової та митної справи, Національний університет Державної податкової служби України, вул. Університетська, 31, м. Ірпінь, Київська обл., Україна, 08201
E-mail: ana.karpenko.98@mail.ru

УДК 336.67: 338.1

DOI: 10.15587/2313-8416.2015.39145

МЕТОДИ ТА ІНСТРУМЕНТИ ВИМІРЮВАННЯ УСПІХУ КОРПОРАЦІЙ У ДОСЯГНЕННІ ЦІЛЕЙ СТАЛОГО РОЗВИТКУ

© **І. П. Васильчук**

Досліджено існуючі методи та інструменти виміру успіхів корпорацій у досягненні сталого розвитку. Здійснено їх типологізацію за ознаками: цільовим спрямуванням, орієнтацією на певне коло користувачів та статусом розробників інструментів. Охарактеризовано особливості використання окремих інструментів і методів

Ключові слова: *сталий розвиток корпорацій, інструменти і методи виміру й оцінки, типологізація*

The article analyses existing methods and instruments for evaluation of the progress in achieving corporate sustainability. Further they have been categorized according to the following features: strategic focus, orientation on a specific group of users and status of developers of such instruments. Hereby the characteristic features of certain instruments and techniques have been provided

Keywords: *sustainable development of corporations, instruments and methods of measurement and evaluation, typological classification*

1. Вступ

Концепція сталого розвитку отримала безпрецедентну увагу протягом останніх кількох років, що зумовлено тенденціями та процесами розвитку світової економіки і цивілізації. Питання сталого розвитку є актуальними і для України. Для розбудови засад сталого розвитку і виконання домовленостей у рамках підсумкових документів Всесвітнього саміту зі сталого розвитку (Йоганнесбург, 2002) прийнято Постанову Кабінету Міністрів «Про затвердження Комплексної програми реалізації на національному рівні рішень, прийнятих на Всесвітньому саміті зі сталого розвитку на 2003–2015 рр.». Для імплементації засад сталого розвитку в Україні розроблений проект Стратегії сталого розвитку країни. Як зазначають розробники Національної парадигми сталого розвитку важливим висновком щодо тенденцій сталого розвитку є пошук його проєктивної моделі. Мова йде про побудову відповідної політики перекладання концептуальних ідей сталого розвитку у проєктивну площину [1].

2. Постановка проблеми

Важливим аспектом успішної імплементації концепції сталого розвитку – особливо у зв'язку з тим, що вона знаходиться на стадії свого становлення і зазнає численних змін – є розробка системи індикаторів для вимірювання успіху корпорацій у досягненні цілей сталого розвитку. У цьому напрямку працюють як міжнародні і національні практично-орієнтовані організації, асоціації, ініціативи, так і наукова спільнота. Ґрунтуючись на концепції сталого розвитку корпорацій як триєдиного підсумку (англ. Triple Bottom Line, TBL) [2], такі індикатори повинні узгоджувати всі три компоненти і відображати екологічні, економічні та соціальні (включаючи психологічні, наприклад, сприйняття сталого розвитку) аспекти діяльності корпорацій. В цьому контексті слід зазначити, що вимір економічного успіху корпорації, порівняно з виміром результативності діяльності, спрямованої на забезпечення сталого розвитку, є досить легким завданням. Прибуток, виручка та витрати корпорації можна легко виміряти, порівняти між собою, а значить і управляти ними. Оскільки більшість показників, які можуть бути використані для вимірювання результативності заходів у сфері сталого розвитку та корпоративної соціальної відповідальності, мають нефінансовий характер і не можуть бути прямо виміряні кількісно та виражені у грошовій оцінці, тому і не існує єдиного підходу, методу чи інструменту для вимірювання подібних результатів.

Виходячи з вищезазначеного, можна постулювати, що *повноаспектна імплементація концепції сталого розвитку ускладнюється проблемою високого рівня транзакційних витрат, так званих витрат виміру*. На думку Егертссона Т. витрати виміру цінного параметру блага можуть бути настільки великими, що переважають вигоди від блага [3]. Тому за високих витрат виміру вимірювати можливо лише декілька граничних параметрів, які і можуть надавати певне підтвердження досягнутим

успіхам корпорацій щодо імплементації засад сталого розвитку. Втім, з напрацюванням новітніх методик вимірювання результативності заходів, які мають нефінансовий характер, витрати виміру будуть зменшуватися, що стане каталізатором поглибленої імплементації засад сталого розвитку. Саме тому науковці і практики сьогодні плідно працюють у напрямку розробки методик з квантифікації та монетизації нефінансових чинників створення вартості корпорації. У вітчизняній науковій літературі цей аспект імплементації сталого розвитку висвітлений недостатньо, тому існує необхідність у доведенні інформації до широкого загалу зацікавлених осіб з метою обговорення та адаптації «кращих практик».

Мета статті – запропонувати типологізацію окремих інструментів і методів виміру успіхів корпорацій у досягненні цілей сталого розвитку за виділеними ознаками та розглянути особливості їх застосування.

3. Огляд літератури

Вперше триєдину концепцію сталого розвитку корпорацій запропонував Джон Елкінгтон (Elkington, 1997) [2]. Центральною тезою концепції потрібного критерію є збереження трьох видів капіталу – економічного, екологічного та соціального з метою забезпечення довгострокового економічного розвитку суспільства. В подальшому його ідеї розвинули у своїх працях багато відомих вчених, зокрема М. Хауф, А. Клейне, Й. Еппель, П. Годфрі, К. Мерріл, Й. Хенсен, М. Портер, М. Креймер [4–8] та інші. Серед вітчизняних вчених, що займаються проблемами сталого розвитку корпорацій, слід виділити І. Александрова, В. Лангового, Л. Костирко, А. Поддєрьогіна, Г. Рогова, І. Смачіло [9–14] та багатьох інших дослідників.

Дослідженню питань розробки системи вимірників та індикаторів оцінки нефінансових чинників сталого розвитку корпорацій присвячені численні праці Ф. Фігге, Т. Хана, А. Ліезена та інших вчених [15–19] і методичні розробки різних практично-орієнтованих організацій та ініціатив.

4. Типологізація та характеристика основних інструментів і методів виміру успіху корпорацій у досягненні цілей сталого розвитку

Більшість підходів, методів та інструментів можна умовно поділити на три групи в залежності від цілей вимірювання. Так, до першої групи відносяться порівняно відомі інструменти менеджменту та контролінгу, які були модифіковані з урахуванням концепції сталого розвитку. До цих інструментів відносять, наприклад, систему збалансованих показників з урахуванням сталого розвитку (Sustainability Balanced Scorecard), екологічний звіт про результати (Environmental Profit or Loss), показник екологічної доданої вартості (Environmental Value Added) та ін. Метою вимірювання успіху корпорації за допомогою зазначених інструментів є здійснення управління та контролю за діяльністю корпорації у сфері сталого розвитку, тобто вони адресовані, в першу чергу, вну-

трішнім користувачам. До цієї групи можна також віднести серію управлінських норм, рекомендацій або підходів до управління, які були запропоновані різноманітними міжнародними організаціями, наприклад, норми інституту стандартизації ISO14000 під назвою «Система екологічного менеджменту» та ISO26000 під назвою «Стандарт щодо корпоративної соціальної відповідальності» (DIN ISO14000, 26000), схема еко-менеджменту та аудиту (EMAS), стандарт сертифікації соціальної відповідальності (SA8000), інтегровані рекомендації щодо менеджменту, зорієнтованого на сталий розвиток (SIGMA) та інші.

До наступної групи інструментів відносяться різноманітні стандарти та системи показників, які використовуються для цілей створення зовнішньої звітності, тобто є зорієнтованими на зовнішніх користувачів (потенційних інвесторів та інших стейкхолдерів). В даному контексті розрізняють правові норми для складання обов'язкової нефінансової звітності, які прописані у законодавстві деяких європейських країнах (наразі можливість запровадження обов'язкової нефінансової звітності дискутується на рівні Європейського союзу) та рекомендації щодо добровільної звітності в області сталого розвитку. Найбільш відомими та розповсюдженими стандартами добровільної звітності є стандарти, розроблені Глобальною ініціативою зі звітності (GRI) за принципом «триєдиного підсумку» (TBL): економіка компаній, екологія виробництва і соціальна політика.

Існують також альтернативні системи показників, які можуть використовуватися для складання звітів, такі як система галузевих показників сталого розвитку, яка запропонована американською радою з нефінансової звітності (SASB); показники для обов'язкової нефінансової звітності, що розроблені доктором А. Хесе за підтримки державного міністерства з довкілля, захисту навколишньої середовища та ядерних реакторів; екологічні, соціальні показники та показники корпоративного управління, запропоновані європейською асоціацією професійних інвесторів та німецькою спілкою фінансових аналітиків (EFFAS/DVFA) та ін. Крім того існують ініціативи з розкриття інформації щодо спеціальних тем з області сталого розвитку, такі як проект щодо розкриття інформації про викиди вуглецю (CarbonDisclosureProject) та проект щодо розкриття інформації про водокористування (WaterDisclosureProject). До цієї групи можна також віднести стандарти і рекомендації щодо аудиту нефінансової звітності, наприклад, рекомендації ISAE3000, які розроблені міжнародною федерацією бухгалтерів (IFA) та рекомендації AA1000AS, розроблені некомерційною організацією AccountAbility.

Третя група інструментів відрізняється від перших двох тим, що інструменти для вимірювання результатів діяльності компанії у сфері сталого розвитку розробляються і використовуються не самими корпораціями, а третьою незалежною стороною, наприклад рейтинговими агенціями зі сталого розвитку. Метою діяльності цих рейтингових агенцій є забезпечення в першу чергу професійних учасників фондового ринку інформацією щодо екологічних та

соціальних аспектів діяльності корпорації та надання власної оцінки (рейтингу) щодо її успіхів. Хоча рейтингові агенції пропонують свої послуги не безкоштовно, така інформація може бути дуже корисною для інвесторів, оскільки в такий спосіб зменшуються час та кошти на пошук необхідної інформації. Також характер інформації, тобто позитивна чи негативна оцінка діяльності корпорації рейтинговими агенціями, може зменшувати ризики для інвесторів, що в загальній перспективі дозволить покращити ліквідність фондового ринку. Як приклад можна навести діяльність рейтингової агенції «Система оцінки Глобального відповідального інвестування» (GIIRS). GIIRS є рейтингова агенція і аналітична платформа для надання допомоги інвесторам щодо отримання інформації і прийняття рішень. GIIRS допомагає масштабувати розвиток ринку відповідального інвестування, даючи інвесторам інструменти, необхідні для аналізу соціальних і екологічних наслідків їх інвестицій з тим же рівнем суворості, з яким вони аналізують свої фінансові ризики і можливі прибутки. З моменту запуску Глобальної ініціативи Клінтона восени 2011 року, вже понад 200 компаній включено до GIIRS з високим рейтингом і 50 GIIRS – до рейтингу фондів, що відповідально інвестують у 30 країнах по всьому світу [20]. Рейтинги можуть використовуватися інвесторами безпосередньо для активного менеджменту свого портфеля, а також можуть бути покладені в основу методології індексів та фондів сталого розвитку. Тобто остання група інструментів направлена, в першу чергу, на зовнішніх користувачів. Втім корпорації також є користувачами рейтингів і можуть замовляти складання рейтингу агенціям з метою покращення власного іміджу та репутації. При складанні рейтингу агенції можуть звертатися до різноманітних джерел інформації, такі як корпоративна звітність, огляд преси, фахові видання або проводити опитування менеджменту компанії щодо успіхів у питаннях корпоративної соціальної відповідальності. Нами узагальнено типи інструментів щодо виміру успіхів корпорацій у сфері сталого розвитку і представлено в табл. 1.

Розглянемо більш детально окремі найбільш поширені інструменти менеджменту і контролінгу щодо забезпечення сталого розвитку корпорацій. До інструментів менеджменту в області сталого розвитку відносять схему еко-менеджменту й аудиту (EMAS), яка є всеохоплюючою системою екологічного менеджменту та аудиту, що була запропонована Європейським Союзом у 1993 році. Схема еко-менеджменту й аудиту прописана у постанові Європейського Союзу за номером 1221/2009 та передбачає добровільну участь організацій у спільній системі екологічного менеджменту й аудиту [21]. Схема еко-менеджменту й аудиту зорієнтована виключно на корпорації, розташовані у межах Європейського Союзу. Ця схема є інструментом, що добровільно використовується, який покликаний покращити результативність та ефективність екологічного менеджменту і спонукати корпорації взяти на себе більше зобов'язань та відповідальності перед

суспільством. Корпорації, які імплементують усі вимоги схеми еко-менеджменту й аудиту, отримують право на використання логотипу EMAS на своїй веб-сторінці, що може покращити їх репутацію як екологічних та відповідальних гравців ринку. Для того, щоб отримати це право, корпорації повинні провести у себе екологічний аудит, проведення якого повинно бути щорічним. Результати аудиту ма-

ють бути засвідчені державним екологічним аудитором. Якщо висновок аудитора є позитивний, компанія-здобувач буде занесена до спеціального реєстру та отримує реєстраційний номер, який дає право на використання логотипу EMAS. Якість еко-менеджменту й аудиту, яка підтверджується логотипом, гарантується усіма членами Європейського Союзу та комітетом екологічних аудиторів.

Таблиця 1

Типологізація інструментів виміру успіхів корпорацій у досягненні цілей сталого розвитку

Ознаки	1 група	2 група	3 група
	<i>Інструменти менеджменту і контролінгу, нормативи та стандарти, модифіковані під вимоги сталого розвитку</i>	<i>Стандарти та системи показників, які розробляються для цілей створення зовнішньої звітності</i>	<i>Системи оцінки досягнень у сфері сталого розвитку, розроблені рейтинговими агенціями</i>
<i>Спрямованість на користувачів</i>	Орієнтація на внутрішніх користувачів	Орієнтація на зовнішніх користувачів	Орієнтація на зовнішніх користувачів
<i>Статус розробників інструментів</i>	Внутрішній, зовнішній	Зовнішній	Зовнішній – незалежна «третя» сторона
<i>Мета</i>	Здійснення управління та контролю за діяльністю корпорації у сфері сталого розвитку,	Забезпечення відповідності контенту зовнішньої звітності вимогам до відображення інформації про сталий розвиток корпорацій	Забезпечення професійних учасників фондового ринку інформацією щодо екологічних та соціальних аспектів діяльності корпорації і надання власної оцінки (рейтингу) щодо її успіхів.
<i>Приклад</i>	<i>1 тип – інструменти менеджменту і контролінгу</i> Система збалансованих показників з урахуванням сталого розвитку, еко-логічний звіт про результати, показник екологічної доданої вартості, показник доданої вартості від сталого розвитку, показник SROI та ін. <i>2 тип – нормативні інструменти</i> ISO14000 «Система екологічного менеджменту» ISO 26000 «Стандарт щодо корпоративної соціальної відповідальності»; Схема еко-менеджменту та аудиту (EMAS), Стандарт сертифікації соціальної відповідальності (SA 8000), Інтегровані рекомендації щодо менеджменту, зорієнтованого на сталий розвиток (SIGMA) та інші.	<i>1 тип – глобальні інструменти</i> Стандарти розроблені Глобальною ініціативою зі звітності (GRI) <i>2 тип – локальні, галузеві інструменти</i> Система галузевих показників сталого розвитку, запропонована американською радою з нефінансової звітності; Проект щодо розкриття інформації про викиди вуглецю; Проект щодо розкриття інформації про волокорування тощо	Система оцінки Глобального відповідального інвестування (GIIRS) Методологія індексів та фондів сталого розвитку

Джерело: Розроблено автором.

Екологічну додану вартість називають новим інструментом щодо виміру екологічної ефективності. Традиційно екологічна ефективність виражається як відношення між економічною віддачею (Economic Output) та екологічним внеском (Ecological Input). При цьому під екологічним внеском розуміють у більшості випадків споживання ресурсів, води чи електроенергії або емісію вуглецю (Figge, 2001) [15]. Після агрегування усіх екологічних забруднень розраховується загальний рівень шкоди доквітлю у розрізі окремих ресурсів (Figge, Nahn, 2004) [17]. Рівень загальної шкоди в більшості випадків вимірюється у фізичних величинах, наприклад, у тонах сміття. Економічна віддача вимірюється, як правило, виручкою, яка виражає собою створену вартість між корпорацією та постачальниками, або операційною доходністю – показником операційного прибутку. При цьому

економічна віддача відображається у грошовому виразі. Формула для розрахунку екологічної ефективності наступна [15]:

$$\text{Екологічна ефективність} = \frac{\text{Створена вартість/Забруднення або використання ресурсів.}}{\text{Екологічний внесок}}$$

Розрахунок екологічної доданої вартості спирається на наведену формулу екологічної ефективності та на методику розрахунку економічної доданої вартості і вимірює екологічну ефективність компанії у порівнянні із еталоном – бенчмарком (Benchmark), що є свідченням створеної вартості. У якості бенчмарку використовується група підприємств однієї галузі. Розрахунок екологічної доданої вартості здійснюється у чотири кроки. На першому кроці вимірюється екологічна ефективність для корпорації та бенчмар-

ка. За рахунок порівняння екологічної ефективності компанії та бенчмарку розраховується показник спреда ефективності. На останньому кроці розраховується екологічна додана вартість як добуток між спредом ефективності та рівнем забруднення або використання ресурсів корпорації [15].

Інший підхід до виміру результативності діяльності корпорації щодо імплементації засад сталого розвитку, який є спорідненим з розрахунком показника екологічної доданої вартості, є показник доданої вартості від сталого розвитку (Sustainable Value Added, SVA). Підхід доданої вартості від сталого розвитку був вперше запропонована вченими Т. Ханом та Ф. Фігге (Hahn, Figge, 2005) [19]. Більшість методів для виміру результатів діяльності в області сталого розвитку є підходами, орієнтованими на ресурсне навантаження, тобто такими, що намагаються порахувати витрати та збитки від екологічної і соціальної діяльності корпорації [16]. На відміну від інших методів показник доданої вартості від сталого розвитку надає можливість виміряти результат діяльності в області сталого розвитку спираючись на альтернативні витрати. В такому трактуванні додана вартість від сталого розвитку показує, скільки було створено доданої вартості за рахунок того, що корпорація більш ефективно використовує свої ресурси, ніж бенчмарк [17]. Додана вартість від сталого розвитку є абсолютним та багатограним показником, який показує не тільки те, як ефективно корпорація використовує свій фінансовий капітал у порівнянні з бенчмарком, а й чи може корпорація створити вартість за допомогою ефективного використання екологічних і соціальних ресурсів [18].

Розглянутий підхід, як вже було зазначено вище, відповідає концепції альтернативних витрат, яка поширеною на фінансовому ринку при встановленні ціни фінансових активів [16]. Згідно до концепції визнається, що корпорація лише тоді створює економічну додану вартість, коли вона може отримати вищу дохідність на інвестований капітал, ніж дохідність ринкового портфеля. Аналогічно додана вартість від сталого розвитку порівнює ефективність використання екологічних ресурсів у порівнянні з ринком, який може бути репрезентований групою компаній бенчмарку – еталонним портфелем корпорацій. За такого підходу додана вартість від сталого розвитку показує, чи зможе корпорація покрити альтернативні витрати від використання екологічних та соціальних ресурсів. Тільки в цьому випадку корпорація може створити додану вартість від використаних ресурсів [18].

5. Висновки

Успішна імплементація засад сталого розвитку залежить від належного інструментального забезпечення, що дозволяє виміряти і оцінити нефінансові результати діяльності корпорацій. Саме складність квантифікації та монетизації впливу нефінансових чинників створення вартості корпорацій і гальмує розбудову сталого розвитку як на рівні корпорацій, так і економіки в цілому. На сьогодні напрацьовані різні системи виміру успіхів у досягненні сталого

розвитку, які можна звести до трьох основних типів, які різняться за цільовим спрямуванням, орієнтацією на певне коло користувачів та статусом розробників інструментів. Впровадження новітніх стратегічних інструментів управління сталим розвитком корпорацій дозволить їм досягти цілей та забезпечити створення вартості для всіх стейкхолдерів у довгостроковому періоді. Подальші наукові розвідки мають вестися у напрямках адаптації як вже існуючих методик та інструментів до умов діяльності вітчизняних підприємств, так і створенням нових.

Література

1. Національна парадигма сталого розвитку України [Текст] / за заг. ред. академіка НАН України, д.т.н., проф., засл. діяча науки і техніки України Б.Є. Патона. – К.: Державна установа «Інститут економіки природокористування та сталого розвитку Національної академії наук України», 2012. – 72 с.
2. Elkington, J. Cannibals With Forks: The Triple Bottom Line of 21st Century Business [Text] / J. Elkington. – Oxford: Capstone Publishing, 1997. – 410 p.
3. Эггертссон, Т. Экономическое поведение и институты [Текст] / Т. Эггертссон, пер. с.англ. – М.: Дело, 2001. – 408 с.
4. Eppel, J. Sustainable development and environment: A renewed effort in the OECD [Text] / J. Eppel // Environment, Development and Sustainability. – 1999. – Vol. 1. – P. 41–53.
5. Godfrey, P. C. The relationship between corporate social responsibility and shareholder value: an empirical test of the risk management hypothesis [Text] / P. C. Godfrey, C. B. Merrill, J. M. Hansen // Strategic Management Journal. – 2009. – Vol. 30, Issue 4. – P. 425–445. doi: 10.1002/smj.750
6. Hauff, M. Methodological Approach for the Systematization of the Areas of Action and the Indicators of a Sustainability Strategy - The Integrative Sustainability Triangle [Text] / M. Hauff, A. Kleine // International Journal of Environment and Sustainable Development. - 2006. – Vol. 5, Issue 4. – P. 372–394. doi: 10.1504/ijesd.2006.011556
7. Porter, M. E. Strategy&society: The link between competitive advantage and corporate social responsibility [Text] / M. E. Porter, M. R. Kramer // Harvard Business Review. – 2006. – Vol. 84, Issue 12. – P. 78–92.
8. Porter, M. Creating Shared Value: How to Reinvent Capitalism — and Unleash a Wave of Innovation and Growth [Text] / M. Porter, M. Kramer // Harvard Business Review. – 2011. – Vol. 89, Issue 1/2. – P. 62–77.
9. Александров, І. О. Стратегія сталого розвитку регіону [Текст]: монографія / І. О. Александров, О. В. Половян, О. Ф. Коновалов, О. В. Логачова, М. Ю. Тарасова; за заг. ред. І. О. Александрова / НАН України. Ін-т економіки промисловості НАН України. – Донецьк: Вид-во «Ноулідж», 2010. – 204 с.
10. Ланговой, В. О. Тенденції реалізації концепції сталого розвитку у виробничо-фінансовій та інвестиційній діяльності корпорацій України [Текст] / В. О. Ланговой // Бізнес Інформ. наук. журнал. – 2014. – № 10. – С. 56–66.
11. Костирко, Л. А. Фінансовий механізм сталого розвитку підприємств: стратегічні орієнтири, системи забезпечення, адаптація: [Текст] монографія / Л. А. Костирко. – Луганськ: Вид-во «Ноулідж», 2012. – 474 с.
12. Поддєрьогін, А. М. Фінансовий механізм забезпечення стійкого розвитку господарюючого суб'єкта [Текст] / А. М. Поддєрьогін // Часопис економічних реформ. Науково-виробничий журнал. – 2011. – № 4. – С. 74–78.
13. Рогов, Г. Фінансові механізми трансформації економічного зростання у сталий розвиток [Текст] / Г. Рогов // Економіст. – 2012. – № 6. – С. 25–27.

14. Смачило, И. И. Методы управления устойчивым развитием предприятия [Текст] / И. И. Смачило // Экономика підприємства та управління виробництвом. – 2012. – С. 116–119.

15. Figge, F. Ein neues Maß zur Messung der Öko-Effizienz [Text] / F. Figge // Zeitschrift für angewandte Umweltforschung. – 2001. – 14. Jg., Heft 1-4. – P. 184–197.

16. Figge, F. Sustainable Value Added – Ein neues Maß des Nachhaltigkeitsbeitrages von Unternehmen am Beispiel der Henkel KGaA [Text] / F. Figge, T. Hahn // Vierteljahreshefte zur Wirtschaftsforschung. – 2004. – Vol. 73, Issue 1. – P. 126–141. doi: 10.3790/vjh.73.1.126

17. Figge, F. Sustainable Value Added – measuring corporate contributions to sustainability beyond eco-efficiency [Text] / F. Figge, T. Hahn // Ecological Economics. – 2004. – Vol. 48, Issue 2. – P. 173–187. doi: 10.1016/j.ecolecon.2003.08.005

18. Hahn, T. CO2-Performance deutscher Unternehmen - Eine wertorientierte Analyse [Text] / T. Hahn, A. Liesen, F. Figge // UmweltWirtschaftsForum. – 2008. – Vol. 16, Issue 2. – P. 73–79. doi: 10.1007/s00550-008-0074-3

19. Hahn, T. The Cost of Sustainability Capital and the Creation of Sustainable Value by Companies [Text] / T. Hahn, F. Figge // Journal of Industrial Ecology. – 2005. – Vol. 9, Issue 4. – P. 47–58. doi: 10.1162/108819805775247936

20. Global Impact Investing Network (GIIN) [Electronic resource] / Available at: <http://www.thegiin>

21. UMWELTGUTACHTERAUSSCHUSS (UGA) (Hrsg.) (2011): EMAS: Das Eco-Management and Audit Scheme der Europäischen Union, Berlin, 2011. [Electronic resource] / Available at: http://www.emas.de/fileadmin/user_upload/06_service/PDF-Dateien/EMAS-Flyer.pdf

References

1. Natsional'na paradyhma staloho rozvytku Ukrainy (2012). Kiev, Ukraine: Derzhavna ustanova «Instytut ekonomiky pryrodokorystuvannia ta staloho rozvytku Natsional'noi akademii nauk Ukrainy», 72.

2. Elkington, J. (1997). Cannibals With Forks: The Triple Bottom Line of 21st Century Business, Oxford: Capstone Publishing, 410.

3. Ehhertsson, T. (2001). Ekonomicheskoe povedeniye y ynstytuty Moscow, Russia: Delo, 408.

4. Eppel, J. (1999). Sustainable development and environment: A renewed effort in the OECD. Environment, Development and Sustainability, 1, 41–53.

5. Godfrey, P. C., Merrill, C. B., Hansen, J. M. (2009). The relationship between corporate social responsibility and shareholder value: an empirical test of the risk management hypothesis, Strategic Management Journal, 30 (4), 425–445. doi: 10.1002/smj.750

6. Hauff, M., Kleine, A. (2006). Methodological Approach for the Systematization of the Areas of Action and the Indicators of a Sustainability Strategy – The Integrative Sustainability Triangle, International Journal of Environment and Sustainable Development, 5 (4), 372–394. doi: 10.1504/ijesd.2006.011556

7. Porter, M. E., Kramer, M. R. (2006). Strategy & society: The link between competitive advantage and corporate social responsibility, Harvard Business Review, 84 (12), 78–92.

8. Porter, M. E., Kramer, M. R. (2011). Creating Shared Value: How to Reinvent Capitalism — and Unleash a Wave of Innovation and Growth, Harvard Business Review, 89 (1/2), 62–77.

9. Aleksandrov, I. O., Polovian, O. V., Kononov, O. F., Lohachova, O. V., Tarasova, M. Yu. (2010). Stratehiia staloho rozvytku rehionu. NAN Ukrainy. In: t ekonomiky promyslovosti NAN Ukrainy, Donets'k: Vyd-vo «Noulidzh», 204.

10. Lanhovej, V. O. (2014). Tendentsii realizatsii kontseptsii staloho rozvytku u vyrobnycho-finansovij ta investytsijnij diialnosti korporatsij Ukrainy Biznes Inform. nauk. zhurnal, Kh.: Vyd. KhNEU, 10, 56–66.

11. Kostyrko, L. A. (2012). Finansovyy mekhanizm staloho rozvytku pidpriemstv: stratehichni oriientyry, systemy zabezpechennia, adaptatsiia. Luhans'k: Vyd-vo «Noulidzh», 474.

12. Podder'ohin, A. M. (2011). Finansovyy mekhanizm zabezpechennia stijkoho rozvytku hospodariuiochoho sub'iekta, Chasopys ekonomichnykh reform, 4, 74–78.

13. Rohov, H. (2012). Finansovi mekhanizmy transformatsii ekonomichnoho zrostantia u stalij rozvytok. Ekonomist, 6, 25–27.

14. Smachylo, Y. Y. (2012). Metody upravleniia ustojchyvym rozvytyem predpriatya. Ekonomika pidpriemstva ta upravlinnia vyrobnystvom, 116–119.

15. Figge, F. (2001). Ein neues Maß zur Messung der Öko-Effizienz, Zeitschrift für angewandte Umweltforschung, 14 (1-4), 184–197.

16. Figge, F., Hahn, T. (2004). Sustainable Value Added - Ein neues Maß des Nachhaltigkeitsbeitrages von Unternehmen am Beispiel der Henkel KGaA, Vierteljahreshefte zur Wirtschaftsforschung, 73, 126–141. doi: 10.3790/vjh.73.1.126

17. Figge, F., Hahn, T. (2004). Sustainable Value Added - measuring corporate contributions to sustainability beyond eco-efficiency, Ecological Economics, 48 (2), 173–187. doi: 10.1016/j.ecolecon.2003.08.005

18. Hahn, T., Liesen, A., Figge F. (2008). CO2-Performance deutscher Unternehmen - Eine wertorientierte Analyse, UmweltWirtschaftsForum, 16 (2), 73–79. doi: 10.1007/s00550-008-0074-3

19. Hahn, T., Figge F. (2005). The Cost of Sustainability Capital and the Creation of Sustainable Value by Companies, Journal of Industrial Ecology, 9 (4), 47–58. doi: 10.1162/108819805775247936

20. Global Impact Investing Network (GIIN). Available at: <http://www.thegiin>.

21. UGA (2011): UMWELTGUTACH-TERAUS-SCHUSS (UGA) (Hrsg.) (2011). EMAS: Das Eco-Management and Audit Scheme der Europäischen Union, Berlin. Available at: http://www.emas.de/fileadmin/user_upload/06_service/PDF-Dateien/EMAS-Flyer.pdf

*Рекомендовано до публікації д-р екон. наук Гушко С. В.
Дата надходження рукопису 15.02.2015*

Васильчук Ірина Петрівна, кандидат економічних наук, доцент, кафедра фінансів, податків і страхової справи, Криворізький економічний інститут ДВНЗ «КНУ», пр. Карла Маркса, 64, м. Кривий Ріг, Україна, 50000

E-mail: vasylchuk-irina@rambler.ru